

SBI PEN. ASSN.'S SAMVAD

स्टेट बँक पेन्शनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे यांची गृहपत्रिका

Price Rs. 3/-

॥ स्वयमेव मृगेद्रता ॥

संवाद

मनामनांचा मेळ जुळावा । द्वेषाचा लवलेश नसावा ॥
सादासी प्रतिसाद मिळावा । वाद नको संवाद असावा ॥

Vol.-2

Issue - 07

जानेवारी २०१०

January 2010

Mumbai Zonal Sub-Centre

Please read the Notice of Mumbai Zonal SubCentre's 23rd Annual General Meeting printed on Page No.3. Please note that no separate Notice of the AGM will be sent to the members.

मुंबई सब-सेंटरच्या सभासदांसाठी विशेष सूचना

पान क्र. ३ वर मुंबई सब-सेंटरच्या २३ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेची नोटीस छापली आहे. या सभेची वेगळी नोटीस सभासदांना पाठवली जाणार नाही याची कृपया नोंद घ्यावी.

संपादकीय

सभासद बंधु भगिनीनो,

एक जानेवारी दोन हजार दहा. नवीन वर्ष सुरू झालं. २१ व्या शतकाच्या पहिल्या दशकाचे शेवटचे वर्ष. आपल्या महाराष्ट्र राज्याचे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष. पुढील वर्षी गोमंतकाच्या मुक्तीला ५० वर्षे पूर्ण होतील. मित्रांनो, २००९ वर्षाचा ताळेबंद मांडला तर काय कमावले नि काय गमावले याचा आढावा आपण विविध दृष्टीकोनांतून व अनेक पातळींवर घ्यावयास हवा. वैयक्तिक जीवनात, आपल्या कुटुंबातील कोणी या जगाचा निरोप घेतला असेल किंवा नव्याने कोणाचा प्रवेश झाला असेल. राष्ट्रीय पातळीवर विचार करायचा तर आपल्या वैज्ञानिकांनी चंद्रावर यान उतरविले याचा रास्त अभिमान वाटावा अशी ही कामगिरी नव्हे काय ? उलटपक्षी साहित्यिक विश्वातील आपले आवडते लेखक, कवी देवाघरी गेले हे खरे. पण ते विश्व कधीच रिकामे राहणारे नाही. भा.रा. तांब्यांच्या कवितेतील एक चरण असा आहे -

“सरखे सोयरे डोळे पुसतिल,
पुन्हा आपल्या कामी लागतील,
उठतील, बसतील, हसुनि खिदळतिल,
मी जाता त्यांचे काय जाय ?”

- अशी धारणा पक्की व्हायला हवी.

संसारातील 'आणा' हे कोणालाच चुकले नाही. पण २००९ च्या महागाईने चांद्रयानाशी स्पर्धा करण्याचे ठरविल्यासारखे दिसते. साखर, तूरडाळ अशा दैनंदिन लागणाऱ्या वस्तूंचे भाव भोवळ आणत आहेत. जबाबदार कोण याची चिकित्सा सत्ताधीश खुशाल करोत. पण सर्वसामान्य जनता भरडून जात आहे. आपण तर पेन्शनधारी म्हणून बाजारात आपल्याला वेगळा भाव लावला जाणार आहे ? मित्रांनो, आजचे हे वास्तव असे आहे. तरीपण माणसाला जगणे क्रमप्राप्त आहे. समर्थ

वचनानुसार -

उपाय, पर्याय दीर्घप्रयत्न। विवेक बळे नाना यत्न ।
करील त्याचे महिमान । तोचि जाणो।।
मग ते शहाणे नीट करिती । स्वये साहोनि साहविती ।
स्वये करून करविती । लोकांकरवी ॥ ”

- हा आशावाद केवळ परावलंबी असू नये. तर यथाशक्ती तो आपणाशी निगडीत असावा असे वाटते.

मागच्या वर्षीची जी काय कमी-जास्त शिल्लक असेल. ती घेऊनच आपणास नवे संकल्प (आणि अर्थसंकल्प) करावे लागतात. मग ते प्रवासाचे असोत, लेखनाचे असोत, वा कौटुंबिक कार्यविषयक असोत. त्याबरोबरच बाहेरच्या जगातील घडामोडीत आनंदाने भाग घेण्यानेच आपला उत्साह आणि ऊर्जा वाढतच असते हे मात्र नक्की. उदा. मार्च २०१० मध्ये पुण्याला अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन भरणार आहे. त्यावेळी आपल्या लेखक, कवी सभासदांना पर्वणीच लाभेल. राष्ट्रकुल क्रीडा स्पर्धाही लवकरच भरणार आहेत. आपण त्यांचा आपल्या आवडीनुसार, कुवतीनुसार आस्वाद घेऊ शकतो. फक्त इच्छाशक्ती प्रबळ हवी. कवी रे.ना.वा. टिळकांनी म्हणून ठेवले आहे - “म्हणा कवीला जा येथोनी, हाकलून द्या पाहू,
करा प्रतिज्ञा तद्वचनांना होऊन बहिरे राहू ।
तरी त्याच्या वाणीसाठी केवळ वेडे व्हाल ।
बघाल नच मुख ज्याचे त्याच्या खुशाल मागे जाल.”

कवीच्या जागी आपणही कां असू नये ?

मित्रहो, या संपादकीयाच्या माध्यमातून 'संवाद' च्या साऱ्या सभासदांना २०१० या वर्षासाठी शुभेच्छा.

शान्तिरस्तु ! तुष्टिः अस्तु !! पुष्टिः अस्तु !!!

- श्रीधर विश्वनाथ सहस्रबुध्दे

Facebook | LinkedIn | Email

Visit us at : www.sbipensionerspune.org

e-mail : sbipenmumbai@yahoo.com

कृतज्ञता.....प्रति श्री.बाळ गणेश ढांडेकर

मार्च १९८७ मध्ये बँकेतून सेवानिवृत्ती स्वीकारल्यानंतर गेली जवळजवळ २३ वर्षे ढांडेकरांनी पेन्शनरांचे प्रश्न सोडवण्याकरता अक्षरशः जिवाचे रान केले. मुंबई झोनल सब-सेंटरची स्थापना करून त्यांनी कामाची सुरुवात केली व अकरा वर्षे त्याचे सचिवपद सांभाळले. १९९० मध्ये फेडरेशनचे ऑफिस

चेन्नई येथे असतांना मुंबईमधील काम पाहण्याकरता जॉइंट सेक्रेटरी हे खास पद निर्माण करण्यात आले व त्या पदावर ढांडेकरांची नेमणूक झाली. मुख्यतः बँकेच्या मध्यवर्ती कार्यालयाशी संपर्क ठेवणे व पेन्शनरांच्या अडचणी व समस्या संबंधितांसमोर प्रभावीपणे मांडणे हे काम त्यांनी त्यावेळी अतिशय समर्थपणे सांभाळले. त्यानंतर १९९३ सालापासून त्यांनी फेडरेशनचे जनरल सेक्रेटरी, व्हाइस प्रेसिडेंट व २००२ ते २००८ या कालावधीत प्रेसिडेंट अशा निरनिराळ्या उच्चपदांवर काम करतांना अविश्रांत परिश्रम घेतले. पण प्रकृती अस्वास्थ्यामुळे त्यांनी जानेवारी २००९ मध्ये अध्यक्षपद सोडण्याचा निर्णय घेतला. त्यांनी हा निर्णय मागे घ्यावा म्हणून भारतातील निरनिराळ्या पेन्शनर्स असोसिएशनच्या पदाधिकार्यांनी व इतर मान्यवरांनी केलेला आग्रह ढांडेकरांनी नम्रपणे नाकारला. मात्र तडजोड म्हणून फेडरेशनचे सल्लागार म्हणून काम करण्याचे त्यांनी मान्य केले व त्याप्रमाणे सध्या ते काम करीत आहेत.

हिशोबच मांडायचा झाला तर बँकेतील ३६ वर्षे व असो./फेडरेशन मधील जबाबदारीची तेवीस वर्षे अशी एकूण ५९ वर्षे ते कार्यरत आहेत. नोकरीत असतांना १९ वर्षे त्यांनी सेंट्रल ऑफिसमधील पर्सोनेल डिपार्टमेंटमध्ये काम केले होते व त्यावेळी मिळालेल्या अनुभवाचा व नैपुण्याचा त्यांना असो./फेड.च्या कामात भरपूर उपयोग झाला. पेन्शनर्स/फॅमिली पेन्शनर्स यांना अनेक सुविधा व फायदे मिळवून देण्यासाठी त्यांनी अतोनात कष्ट केले हे सर्वश्रुत आहे. त्याकरता बँकेच्या वरिष्ठ अधिकार्यांना व सरकार दरबारच्या - विशेषकरून बँकिंग डिपार्टमेंटमधील - रथी/महार्थींना भेटून व वेळोवेळी त्यांच्याशी संवाद साधून आपल्या समस्या समजावून सांगायच्या लागल्या व त्यावरील उपाययोजनाही सुचवायच्या लागल्या. खासदारांच्यामार्फत सरकारला जाग आणण्याचे प्रयत्नही केले गेले. यामध्ये कधी यश मिळाले तर कधी थंडा प्रतिसाद. पण निराश होणे त्यांच्या स्वभावातच नाही. सध्या निरनिराळ्या राज्यांच्या वरिष्ठ कोर्टात आपण दाखल केलेले खटले प्रलंबित आहेत. अंतिम विजय आपलाच होणार याबद्दल ढांडेकरांना खात्री वाटते.

माझ्यासारख्या त्यांच्या अनेक मित्रांना हे माहित आहे की अशक्यप्राय आणि असंभाव्य वाटणाऱ्या कितीतरी कठिण कठिण समस्या ढांडेकरांनी व त्यांच्या सहकार्यांनी कौतुकास्पद रीतीने सोडवल्या आहेत. 'संवाद'च्या अंकातून यासंबंधीची कांही उदाहरणे प्रकाशित झाली आहेत. त्यांच्यातील 'कार्यकर्ता' कायम जागृत असतो हेच यावरून लक्षात येते.

मध्यंतरी त्यांना प्रकृतीने खूपच हैराण केले होते. तीव्र दृष्टीदोष निर्माण झाल्यामुळे अनेकवेळा उपचार व ऑपरेशन्सकरता हैद्राबादला जावे लागत होते. आता त्यातून अंशतः का होईना, सुटका झाली आहे. वाचण्यावर निर्बंध आले आहेत. तरीपण सभांना हजर राहण्याकरता भारतभ्रमण चालूच आहे आणि अध्यक्षपद सोडपर्यंत कामाचा बोजा व गती यात कांही कमतरता नव्हती. कर्तव्यनिष्ठा किती असू शकते याचे एक चालतेबोलते उदाहरणच ते आपल्यासमोर ठेवतात.

नुकतेच त्यांनी ८१ व्या वर्षात पदार्पण केले आहे. संन्यास घेण्याचे हे वय. पण सेवानिवृत्तांच्या सेवेतच परमार्थ शोधणाऱ्या ढांडेकरांना 'आता पुरे' हे कोण सांगणार? ना आम्ही मित्रमंडळी, ना घरातील कुटुंबीय. कारण, सांगून ऐकणाऱ्यांपैकी ते नाहीत हे आम्हाला माहित आहे. तरीपण आमची प्रेमाची विनंती अशी की त्यांनी आता स्वतःच्या प्रकृतीकडे आणि विश्रांतीकडे लक्ष पुरवावे आणि सल्लागाराचे काम थोड्या तटस्थपणे करावे. सौ.कमलताईच्या तब्येतीकडे पण लक्ष द्यावे. त्या उभयतांचे उर्वरित आयुष्य सुख, समाधान व उत्तम आरोग्याचे जावो ही त्या जगन्नियंत्याकडे प्रार्थना करून व ढांडेकरांनी पेन्शनरांसाठी केलेल्या अप्रतीम कार्याबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करून हा लेख संपवतो.

- स.ग.रबडे, पुणे (मो.-९२२६८६७००६)

Attention Members

Members should note, especially from Mumbai, that Shri.S.B.Gokhale, Jt. Secretary of the Association and Secretary of the Mumbai Zonal Sub-Centre, has gone to Australia for about six months to see his son. In his absence Shri.S.M.Dharadhar will look after his work, whose contact Mobile No. is 9819846465 which please be noted.

Members may also contact Shri.Rajiwadekar (M-9869451833) or Shri.Pusalkar (Phone-022-21636512)

- Secretary

**State Bank of India Pensioners' Association
Mumbai Circle (Pune)
Mumbai Zonal Sub-Centre**

A/5 Swami Siddharth CHS Ltd.
S V Road, Naupada, Thane 400 602
Tel No. 25446837
Dt. 15th January 2010

NOTICE

The Managing Committee of the Mumbai Zonal Sub-centre at its meeting held on 9th January, 2010 has decided to hold the 23rd Annual General Meeting of **our Association's Mumbai Zonal Sub-centre** on Friday the 26th February, 2010 at 11.00 a.m. at the following address:-

Shri Shivaji Mandir (Natya Gruha)

Opp. Plaza Theatre, N.C.Kelkar Path, Dadar (W), Mumbai 400 028.

AGENDA

- 1) To condole the death of Bank's Pensioners/Family Pensioners/Associate Members whose names have been reported to us after 19th February 2009. Members are requested to advise us the names and dates of death of members, if not found in the list to be read at the time of AGM.
- 2) To confirm the minutes of the Annual General Meeting held on 18th February 2009 (Minutes published in March 2009 issue of Samvad).
- 3) To honour senior members who have completed/will complete 75 years age between the 19th February 2009 and 26th February 2010 (both days inclusive).
- 4) Committee's Report for the year 2009 to be read, discussed and adopted (A copy of the report is enclosed).
- 5) To discuss the recent developments.
- 6) Speech of the Chief Guest.
- 7) Speech of the President.
- 8) To elect office bearers for the year 2010-2012 to the Managing Committee of the Mumbai Zonal Sub-centre (14 Members are elected).
- 9) Any other business with the permission of the Chair.

By order of the Managing Committee
S.B. Gokhale
Principal Secretary

Encl. Report

NOTE :

- i) Please bring a copy of 'Samvad' issue of December 2009 and/or January 2010 alongwith you for Security purpose.
- ii) Please inform other members, known to you, about this meeting.
- iii) The meeting of the Bank's Pensioners arranged by the Bank on the 26th February

2010 will start at 12.30 noon at the same venue, (Due to exigencies of services the timing may be changed).

- iv) Important: As per our practice, a memorandum covering all the problems will be submitted to the management well in advance to enable them to study and reply in Bank's Meeting. Pensioners/Family Pensioners are, therefore, requested to furnish their problems to us in writing, so as to reach us, say before 15/02/2010, so that a consolidated memorandum will be put up to the Bank's Management to avoid direct questions/discussions with the representatives in the meeting. This is requested to enable us to adhere to the time schedule.
- v) Snacks will be served on the 3rd Floor of the building as usual.
- vi) All seats in 'A' to 'C' rows are reserved for special invitees. Members are requested to please occupy the seats in other rows.

*****

Report of the Managing Committee of the Mumbai Zonal Sub-centre for the year 2009

The last Annual General Meeting of our Circle Association was held at Ahmednagar on 22/07/2009.

- 1) Managing Committee Meetings during 2009 - Four Committee Meetings were held which were well attended.
- 2) Condolences – We request to advise the deaths of the members whose names have been/will be published in various issues of Samvad. However, all the names will be read at the time of AGM, we extend our heartfelt condolences to the bereaved families.

"May the departed souls of the members rest in peace"

- 3) Membership and Finance – During 2008-2009, the Zonal Sub-centre enrolled 227 new members as against 199 new members in the year 2007-08. The break-up of new membership is as under:-

Patron Members	105
Associate Patron Members	99
Benefactor Members	6
Associate Benefactor Members	5
Family Pensioner Members	6
Family Benefactor Members	6
Total new Members enrolled during 2009.....	227

Out of 227 new members, the breakup of old retirees and who retired during 2009 is as under:

Old Pensioners/Associate/Family Pensioners	31
New Pensioners/Associates/Family Pensioners	196
Total.....	227

The office bearers/the committee Members who have been instrumental for enrolling 227 new members during the year are as under :-

Sarvashri P A Lopes, S W Agarkar, S M Dharadhar, R S Rajiwadekar, P S Uchgaonkar, J B Pusalkar, M V Nadkarni and Miss Neela V. Vyavaharkar

We request our Pensioners/Family Pensioners and Associate Members who are yet to become patron member to do so by paying the difference of Patron Membership contribution less already paid by them.

A sum of Rs. 3,47,769 has been collected during the year under report as against Rs. 3,85,225/- during 2008.

The breakup of collection is as under:-

Admission Fee, Membership fee	Rs. 221520
Donations received for Building Fund	Rs. 49961
Legal Fund	Rs. _____
Distress Relief Fund	Rs. _____
Misc. Donations	Rs. 30588
Samvad Magazine	Rs. 100
Advt. in Samvad	Rs. 45600
Total.....	Rs. 347769

We are glad to state that several members have given donations for various reasons viz.

(i) Excellent work done by the Association; (ii) Daughter's/ Son's Marriage; (iii) On their 70th & 75th Birthday; (iv) In memory of beloved family members etc.

In this context it is necessary to make a special mention of the following donors.

Name of Donor	Amount	Name of Donor	Amount
Shri R.R. Tavargiri	Rs. 7500	Shri V M Prabhudesai	Rs. 5001
Shri Ramington D'Souza	Rs. 5001	Shri Milind Save	Rs. 5000
Shri Homi Shahana	Rs. 5001	Shri Madhav Mhatre	Rs. 5000
A well wisher	Rs.10000	Mrs. Malini A Gogtay	Rs.10000
Shri B.S. Gulwadi	Rs. 5000	Shri V.D. Athalye	Rs.10000
Smt. Hansa Randaria	Rs. 5000	Mrs. Veena Desai	Rs. 5000
Mrs. Leena Karnik	Rs. 5000		

4) Local Meetings	Date of Meeting
SBI Andheri (E)	14-10-2009
SBI Dahisar	31-10-2009
SBI Dombivli (E)	12-12-2009

The present progress about revision in REMBS, Revision in Family Pension at industry level w.e.f. 1-5-2005; payment of FPP/PQA w.e.f. 1.5.2005, present position of cases filed by various circles/Family Pension Revision @ 30% etc. was explained to the Pensioners. A session of question & Answers was also arranged during the meetings.

5) Court Cases :

You are aware that Federation has supported a case filed by seven Pensioners in the High Court at New Delhi against GOI/RBI/SBI. The case is adjourned to 11th February 2010. More than

200 Pensioners filed a case in respect of 7th Bipartite Retirees. The case was decided in favour of those retirees who filed the case on 16-10-2008. But GOI has gone into appeal. The case has not come up on the board. Federation has also initiated/impleded in the cases filed at Hyderabad/Kerala/Nagpur.

6) IBI Employees Provident Fund Forfeiture Account :

Since the Govt's approval has not been received, the Bank could not issue Circular for payment of Rs. 5000/- to IBI retirees for the year 2007 and remaining amount in 2008.

Family Pension Scheme

The working staff Unions/Associations demanded Family Pension at industry level where DA upto 600 pts. was merged. Kindly peruse the article written by Shri. B.G. Dandekar, Advisor to Federation of SBI PA, published in Samvad issue of December 2008. The industry level family pension is being implemented in phased manner. Since the Family Pension has been revised w.e.f. 01-05-2005 the arrears are payable from that date. The payment of arrears to the concerned Family Pensioners is almost complete.

On Federation Front :

The Corporate Centre had arranged 2nd Structured Meeting on 26-10-2009. The Structured Meeting was conducted by Shri B.B. Das, CGM, (HRD). The discussions were held on our several problems. The response from the Management was very positive. The Minutes of the Meeting have been published in the issue of 'Samvad' for the month of November 2009. You are requested to kindly go through the Minutes for your knowledge.

We thank Corporate Centre executives, staff of PPG Dept. at Corporate Centre and Mumbai LHO for their co-operation in solving our problems. We thank Shri N. Raja - Dy. MD & CDO (P&HR), Shri B.B. Das - Chief General Manager (HRD), Shri K.K. Das - DGM PPG / Deepankar Bose - DGM PPG, Shri Sureshchandra - DGM (IR) CO, Shri V.D.Deshpande - AGM PPG & Mrs. Pooja Thakur, AGM PPG, and Shri Chintamani Mulay, Dy. Manager, PPG, all from Corporate Office, Mumbai.

We also thank Dr. Mrs. V.M. Ajinkya - Chief Medical Officer, and Shri J.M. Panchbhai Administrative Officer, Medical Department, Corporate Office for the valuable advices/support given by them from time to time.

Further, we also thank the Mumbai Circle authorities, specially Shri Shyamal Acharya - CGM, Shri S. Chandra Mouli - GM (NW - I), Shri Riten Ghose - GM (NW - II), Shri R.G. Ghatey - GM (NW - III), Shri O.P. Poonia - DGM & CDO, Smt. Varsha Mondkar - AGM Personnel & HRD, Officers and Staff at Staff Welfare Cell, Sarvashri V. Sequira, PRO, K.D. Thaokar - AGM PPG, entire staff of the PPG Department, Smt. (Dr.) Manisha Padhye - Sr. Medical Officer.

We thank the Mumbai Administrative Office functionaries, especially Sarvashri S.N. Halarnkar - AGM, Shri S.L. Deshmukh - AGM, Shri Manohar Kamat - Chief Manager (HR - I), Shri Ravindra Maldikar - Chief Manager (HR - II), Shri Reymond D'Souza - Deputy Manager, Staff Welfare Cell and Dr. Ramesh Nair, Sr. Medical Officer.

For and on behalf of Managing Committee
S.B.Gokhale
Principal Secretary

युनीट वार्ता

ठाणे-मुलुंड सांस्कृतिक मंडळ :

मंडळातर्फे ठाणे-मुलुंड परिसरातील आपल्या सभासदांची एक सहल रविवार दि.२० डिसेंबर २००९ रोजी आयोजित करण्यात आली होती. या सहली दरम्यान खालील धार्मिक व सामाजिक संस्थांना भेट देण्यात आली.

- १) पनवेल येथील साईबाबा मंदिर;
- २) आपटे फाटा येथील द्वारकाधीश मंदिर व तेथील आरोग्य केंद्र;
- ३) अष्टविनायकांपैकी 'पाली' व 'महड' येथील गणेश मंदिरे;
- ४) जांभुळपाडा येथील आश्रमशाळा. येथे सुमारे ४५ मुलांची राहण्या/जेवणाची सोय असून त्यांच्यावर उत्तम संस्कार केले जातात. येथील मुले निराधार असून महाराष्ट्रातील अनेक ठिकाणांहून येथे दाखल होतात व त्यांना तेथील शाळांमध्ये शिक्षण दिले जाते;
- ५) जांभुळपाडा येथील प्रसिद्ध वृद्धाश्रम.

सकाळी ७ वाजता ठाणे येथून बसने निघालेली ही सहल रात्री ८.३० च्या सुमारास ठाणे येथे परतली. या सहलीत ५२ सभासदांनी भाग घेतला. त्यात २० महिला सदस्य होत्या हे विशेष.

- मंडळाचा पुढील कार्यक्रम -

'आनंदाची व आरोग्याची गुरुकिर्ली - ब्रह्मविद्या'

ह्या विषयावर सौ. शुभदा इनामदार यांचे व्याख्यान गुरुवार दि.२ फेब्रुवारी २०१० सायं. ५ वाजता, ठाणे येथील ऑफिसमध्ये होईल.

- शरद गडकरी, सचिव

ठाणे येथील पेन्शनरांसाठी सभा

ठाणे येथील पेन्शनर व फॅमिली पेन्शनरांची एक सभा आपल्या नौपाडा शाखेत १० फेब्रुवारी २०१० रोजी सायं. ५ वाजता आयोजित केली आहे. तरी ठाणे येथील सर्व सभासदांनी या सभेस बहुसंख्येने उपस्थित रहावे ही विनंती.

- सचिव (ठाणे युनिट)

Aurangabad Zonal Sub-Centre

The Annual General Meeting of Aurangabad Zonal Sub-Centre was arranged at Suyog Mangal Karyalay at Aurangabad on 30th October 2009. Shri.Sambhajirao Patil, President, presided over the meeting. Shri.R.N.Lalingkar, Secretary, Shri.Bharat Gupte, Jt. Secretary and Shri.C.P.Kulkarni, Secretary of Pune ZSC attended the meeting. Shri.S.T.Pawar, AGM (Admin) Aurangabad Zonal Office, was the Chief Guest. About 180 members attended the meeting.

The following member/dignitaries were felicitated by offering them a Shawl, Shriphal and a bouquet.

- 1) Shri.P.N.Palsodkar on completion of 75 years of his age.
- 2) Shri.S.T.Pawar, AGM (Admin) on his retirement on 31st October 2009
- 3) Dr.Mrs.Jyoti Gayal, Bank's medical officer at Aurangabad Zonal Office. She is most helpful to all the pensioners.

The members' problems were discussed and were answered by Shri.Lalingkar, Secretary

In the afternoon session, the Pensioners' Meet was arranged. Shri.Patwardhan, Chief Manager (P&HR), Aurangabad Zonal Office attended the Meet. He clarified the doubts about MWS raised by the members.

Shri.Sunil Shinde, Chief Regional Secretary of SBOA, Aurangabad, who attended the meet, was felicitated at the hands of the President. He expressed satisfaction about the working of the Pensioners Association. The meeting was conducted by Shri.S.B.Kulkarni, former Secretary of the Zonal Sub-Centre. Shri.R.N.Chaudhary, President of Aurangabad Unit, extended a vote of thanks.

- Jayant Dharmadhikari,

Secretary

List of Donors who have given Donations during April to November 2009

(Please refer earlier lists published in 'SAMVAD' for April 2009 & November 2009)

NAME	AMOUNT		
MR.G.B.ATHALYE	10000	MR.T.S.GOPALKRISHNAN	1001
SMT.MRUNALINI GOGTAY	10000	MR.PRAKASH JOG	1001
MR.V.T.DARVEKAR	7500	SMT.S.S.JOSHI	1001
MR.RAJESH RANADE	7000	MR.M.Y.KANNAO	1001
SMT.LEENA KARNIK	5001	MR.B.P.KHARE	1001
SMT.VEENA DESAI	5000	MRS.V.A.MANGALVEDHEKAR	1001
SMT.S.S.KOTHALKAR	5000	MR.KASHINATH NEWALKAR	1001
SMT.SMITA R.POVALE	5000	MR.P.K.PADGAONKAR	1001
SMT.RANDERIA	5000	SMT.ALKA PATWARDHAN	1001
MR.D.N.MADAN	4500	SMT.NIRMALA V.RAO	1001
MR.C.B.PHADNIS	2500	SBI DAHISAR PEN.WELFARE ORG.	1001
MR.J.B.VADHONKAR	2500	MR.S.D.BHALERAO	1000
SMT.USHA P.GADRE	2001	SMT.S.P.BORKAR	1000
MR.S.V.NAIK	2000	MR.S.G.CHATWANI	1000
SMT.ROSY SOARES	2000	MR.P.S.CHOUTHANKAR	1000
SMT.MANGALA SONI	2000	SMT.COELHO V J B	1000
P.P.DADAJI VAISHAMPAYAN	2000	MR.P.R.DEGAONKAR	1000
MR.S.K.VASKAR	2000	MR.P.B.DEOGHARE	1000
MR.N.D.RANSINGH	1731	MR.I.M.DHOPTÉ	1000
MR.CHANDRAKANT G.PAI	1650	MR.MATHEW FERNANDES	1000
MR.RAMESH S.WANI	1645	MR.ARUN.M.GUDE	1000
MR.Y.D.GUPTA	1501	MR.S.D.JAWAHARKAR	1000
MR.RAGHUNATH R.KETKAR	1501	SMT.PUSHPA K.JOSHI	1000
SMT.USHA GANGAWANE	1500	MR.VILAS KARMARKAR	1000
MR.SHARAD MAHABAL	1500	SMT.KARVE	1000
SMT.JAYASHRI MANDKE	1500	MR.V.T.KHANZODE	1000
MR.HARI W.PENDSE	1500	MR.GOVIND D.KULKARNI	1000
SMT.PRATIBHA UNDE	1201	MR.RAMESH KULKARNI	1000
MR.S.P.KHANDEPARKAR	1152	MR.D.V.KULKARNI	1000
MR.MANUEL ABREO	1150	MR.Y.K.MAYEE	1000
MR.P.M.NARKAR	1140	SMT.PRAFULLA M.MEHTA	1000
MR.N.R.JAIN	1111	MR.Y.B.NAIK	1000
MR.VITHAL U.KAMAT	1111	MR.M.K.NAYAK	1000
MR.K.K.KULKARNI	1101	SMT.SUMATI PALSHIKAR	1000
MR.C.R.DADLANEY	1100	SMT.SHOBHANA R.PATKI	1000
SMT.SHAKUNTALA MODVE	1100	MR.PRAKASH SALGAONKAR	1000
SMT.N.V.SAKALKALE	1100	SMT.SHILPA S.SANE	1000
MR.ARVIND N.SATHE	1011	MR.N.P.SIDDHAPURA	1000
SMT.LALITA V.	1010	MR.SHRIKANT TANAWADE	1000
SMT.SHAKUNTALA PATIL	1010	MR.A.V.VARADE	1000
MR.PRAMOD CHATE	1001	MR.R.R.VARSALÉ	1000
MR.P.N.DESAI	1001	MR.VASANT PRABHUDESAI	760
		MR.M.D.MULAY	750

SMT.PRABHA S.RANSING	700	MR.V.S.KULKARNI	425
MR.P.M.KALE	650	SMT.RAMA KAKAIYA	351
MR.S.S.KAMULKAR	650	MR.A.D.KAKAIYA	351
MR.D.A.KULKARNI	650	MR.VASANT DESHPANDE	350
MR.G.V.KUNDAIKAR	650	MR.S.K.VIJAYKAR	301
MR.MANJUNATH RAYKAR	650	SMT.SHAILAJA VAIDYA	300
SMT.VAIDEHI PENDSE	610	MR.RAMESH N.BAPAT	251
MR.S.G.GOGTE	600	MR.V.D.KULKARNI	251
SMT.LEENA WADKAR	530	MR.S.SUNDER	250
MR.VASANT D.PARANJAPE	525	V.V.DANDEKAR	202
MR.M.B.RANE	511	MRS.RAJANI BARDAPURKAR	200
MR.K.V.SHASTRI	508	MR.SUDHAKAR NIMISHE	200
SMT.M.A.BANDE	501	MR.C.D.PARKHI	200
MR.V.V.HARDIKAR	501	MR.V.V.PELAPKAR	200
MR.V.T.KARANJEKAR	501	MR.S.U.SALELKAR	200
SMT.S.V.KATHALE	501	MR.R.V.BANE	150
SMT.D.P.KERHALKAR	501	MR.A.BARTAKKE	150
MR.SURESH MALLAPUR	501	MR.V.G.BHAT	150
SMT.SARASWATI MORDANE	501	MR.M.N.BHAT	150
MRS.UTTARA SOMAN	501	MR.A.R.BORDE	150
SMT.N.D.SONI	501	MR.H.CHICO	150
MR.K.J.BADAME	500	MR.N.H.P.DESSAI	150
MR.ANTHONY CARDOSO	500	MRS.RATAN DHUME	150
MR.S.D.DANDAWATE	500	MRS.YVONNE DINIZ	150
MR.B.A.DESAI	500	MR.P.V.GAONKAR	150
SMT.S.R.DESHPANDE	500	MR.ANIL GHATKAR	150
MR.M.K.DHODAPKAR	500	MR.V.S.HERLEKAR	150
MR.ASHOK GADGIL	500	MR.M.J.KAMAT	150
MR.S.S.GUGLE	500	MR.V.D.KARAMBELKAR	150
MR.VINAYAK R.JOSHI	500	MR.M.R.KARAMBELKAR	150
MRS.PRABHAA.JOSHI	500	MR.V.Y.KARANDIKAR	150
MR.JAYANT KHARADKAR	500	MR.H.J.KHAVTHANKAR	150
MR.C.M.KULKARNI	500	MR.F.L.MENEZES	150
MR.DAMODAR LOTLIKAR	500	MRS.SHOBA NAIK	150
MR.N.RAMCHANDRAN NAIR	500	MRS.SUNITA NAIK	150
MR.A.L.NIRANTAR	500	MR.V.N.NAYAK	150
MR.MARIO C.PAREIRA	500	MR.R.G.NAYAK	150
MR.BHASKAR PETHKAR	500	MR.LAXMIKANT PALEKAR	150
MR.HEMANT A.RAJE	500	MR.J.A.PINTO	150
SMT.RADHIKARAO	500	MR.VAMONA POI	150
SMT.SHUBHADA P.SAMANT	500	MR.A.K.PONKSHE	150
MR.P.P.SIVADASAN	500	MR.S.G.PRABHU	150
SMT.M.P.SURYAVANSHI	500	MR.K.P.M.RAJAN	150
SMT.VIJAYA THOKE	500	MR.VINAYAK RANE	150
A WELL-WISHER	500	MR.Y.M.SHAIKH	150

MR.R.S.SHIRODKAR	150
MR.P.P.SHIVADASSAN	150
MR.PRAKASH SINGBAL	150
MR.P.KANEKAR	140
MR.BHUPENDRA RUPAREL	121
MR.S.L.DHAIRYAWAN	101
MR.B.S.KRISHNAMURTHY	101
MR.M.S.AIYAR	100
MR.J.A.AURANGABADKAR	100
MR.G.K.CHIPLUNKAR	100
MR.G.C.CHITTE	100
MR.SABASTIAO CRUZ	100
MR.N.K.DEO	100
MR.SURESH DHARMADHIKARI	100
MR.I.H.DIAS	100
MR.S.M.DIKE	100
MR.M.D.DONGRE	100
MR.SURESH R.GAIKWAD	100
MR.A.N.JOSHI	100
MR.UTTAM S.KALE	100
MR.S.G.KHARANGATE	100
MR.M.S.KRISHNAMURTHY	100
SMT.VIMAL KURADE	100
MR.HARIBHAU MALI	100
MR.S.MANDREKAR	100
MR.B.G.MANKESHWAR	100
MR.PRAKASH MASURKAR	100
MR.V.N.MORDEKAR	100
MR.RAMESH MORE	100
MR.B.S.NAVARE	100
MR.LAXMAN PALKAR	100
SMT.MINAKSHI PITAMBARE	100
MR.V.S.RANE	100
MR.G.N.RATNAPARKHI	100
MR.UMESH SANKOLLI	100
MR.P.S.SATOSKAR	100
MR.R.Y.SHIMPI	100
MRS.MITRAVRINDA SORTUR	100
MR.R.V.SUKI	100
MR.P.G.DESHPANDE	90
MAGAN G.KAMBALE	10
MR.RAMESH K.PATIL	10

List of Donors who have given donation
to help Shri.Rajaram Hari Jadhav of Dhule

Name	Amount
1) Smt.Jayashri Mandke	250
2) Mr. Haribhau Mali	100
3) Smt. P.V.Tandale	101
4) Mr. M.S.Potdar	651
5) Mr. P.B.Patil	100
6) Mr. Kamalakar Patil	100
7) Mr. B.D.Shelke	100
8) Mrs. P.C.Bekinkar	50
9) Mr. S.B.Umadi	100
10) Mr. A.G.Swami	100
11) Smt. Sumitra S. Patki	100
12) Mr. R.G.Kulkarni	200
13) Mr. G.N.Joshi	100
14) Mr. P.M.Ponkshe	100
15) Mr. V.V.Pujari	100
16) Mr. A.V.Kulkarni	100
17) Mr. H.S.Vatkar	100
18) Mr. N.J.Chavan	100
19) Mr. V.A.Nadgauda	100
20) Mr. J.B.Rukadikar	100
21) Mr. S.M.Shinde	100
22) Mr.P.C.Chitre	100
23) Mr. M.R.Lad	100
24) Mr. N.S.Sathe	100
25) Mr. R.R.Kulkarni	200
26) Mr. D.L.Sontakke	1000
27) Mr. J.D.Diwan	2001
28) Mr. D.D.Naik	50
29) Mr. D.R.Tirodkar	100
30) Mr. P.S.Limaye	101
31) Mr. R.B.Deshmukh	100
32) Mr. S.G.Kher	500
33) Mr. A.V.Gadgil	500
34) Mr. Rikame	100
35) Mr. Chittrav	100
36) Mr. Atre	100
37) Smt. Shinde	100
38) Mr. Jadhav	100
39) Mr. Baji	100
40) Mr. Wagh	100
41) Mr. Bhagat	100
42) Mr. Bagawade	100
43) Mr. D.L.Majumdar	200
44) Mr. Madhukar Sule	200

Above amounts have been credited to
Shri.Jadhav's A/c at Dhule.

- Secretary

HEART PROBLEMS

Executive jobs are stressful. Jobs in banks are more stressful as every decision or action can have financial implications. Stress causes problems like high blood pressure, chest pain, diabetes, etc. I too suffered such ailments.

I want to share with readers my experiences in this regard. Intention is not at all to give any advice to anyone or even to suggest that try and follow what I did. Indeed such decision ought to be taken in consultation with doctors in whom you have faith and also in consultation with close relatives. I am cutting short beginning of the problem and giving elaborate details of what happened recently. I would like to emphasize that all the doctors I have dealt with in the past 40 years are well known and my well wishers. All the medical expenses were on State Bank and even after retirement such expenses covering surgery etc. are reimbursable up to a limit. Money is, therefore, not a subject matter of this article at all.

2. In 1970, when I was 32 years old I had severe chest pain accompanied by high B/P. I was, inter-alia, treated by late Dr. Vakil for about 6 months. He gave more medicines for stomach and a few for heart. At the end, he told me that there is something definitely wrong with the heart. But the 4 medicines he knew, would work only for a few years, but what thereafter? He, therefore, suggested changing life style and controlling the problem rather than depending on medicines. I took his advice seriously, took to yoga, pranayam, meditation etc. That worked very well for a number of years that followed. Late Dr. Vakil was the first doctor who asked me to stop medicines and Dr. Minu Kothari whom I met in October 2009 is the second one.

3. While in the bank's service, every senior official is required to undergo executive health check-up every year. In 1985, my stress test was termed positive. ECG showed changes after 15 minutes.

I was advised bypass surgery. I refused to undergo any surgery saying that I do not normally run for 15 minutes. Since I was firm doctors did not ask me to have angiography done. In 1995, in Bangalore, I had to undergo hernia operation. At that time, my stress test was stopped after 4 ½ minutes. After the surgery, bank's doctor advised me to start taking treatment for blood pressure saying that although I managed all these years without continuous medication, age was then against me, as I was 57. I went by his advice. After retirement in October 1998, I was also asked to take one tablet of semi daonil 2.5 mg for sugar. Medication continued and nothing eventful happened till August 2009. In 2005 I tried chilation which did not do any good.

4. On 24th and 25th August 2009 I had Board Meeting of Jain Irrigation System Ltd. at Jalgaon. During lunch on 24th August, I suddenly started sinking (black-out) for about a minute. By sheer will power I regained consciousness without any one noticing what had happened. I took 3-4 hours to become absolutely normal. I participated in the meeting that followed, and on the next day. I did not consult any doctor who would have put me in ICU for 24 hours for observation, a standard procedure. I returned to Mumbai, read on internet enough about such black outs and went to my physician. He took ECG and informed that there were no changes in ECG. Since I was not prepared for any invasive test, he asked me to undergo 'Heart view C.T. Scan'. The test was not carried out fully due to high calcium score suggesting high coronary risk. The physician then referred me to a cardiologist. After a couple of meetings, he succeeded in making me agree to get angiography test done.

5. The angiography done on 6th October 2009, showed 4 blockages, 90% RCA totally occluded at ostium etc. Bypass ± mitral valve surgery was recommended. There were pressures on me from my relatives, friends, well wishers to immediately undergo the surgery. As I mentioned

earlier, cost considerations were not to influence the decisions. However, I was reluctant to undergo the surgery. I warded off all pressures by saying that, and it is true as you will see from literature available on internet, that angiography is not so harmless as is thought to be. Let me come out of that shock and we would examine the issue in the first week of November, 2009.

6. Shri. Bhavarlal Jain (Bhau), Chairman, Jain Irrigation System Ltd. entered the picture at this stage. He told me that he has undergone 2 bypass surgeries, 2 angioplasties and have a pacemaker, or something more sophisticated device, installed in the heart. Because of his experience, I should not worry about the matter, should not take any decision and should leave the decision to him. I readily agreed. As all my relatives know Bhau, they had no choice but to agree with me that I would do whatever Bhau suggests. It was indeed very nice of Bhau to have taken this responsibility. Very few corporate Chairman would have such a humane approach; there are pressing demands on their time.

7. In the meantime, I happened to mention the issue to Shri. Chandra Shekhar Prabhu, the famous Architect. He recommended me to see his friend Dr. Minu Kothari, a Surgeon and former Dean of KEM Hospital. After a couple of reminders, I saw him on 17th October. He examined me in his own way and told me that my heart, lungs and kidneys are normal. The stress test is negative and I should not permit any procedure. To my further question, he replied that my valves would not bother me in the next 25 years, I am already 71. He suggested that I should phase out all medicines in a month's time. He said that good results of medicines are written in 4-5 lines, but the side effects ran into several pages. He further said that surgery has its own disadvantages and if valves are replaced a few more medicines would be added for ensuring against rejection etc. I took his advice and stopped all medicines the very next day. He suggested that I should start taking 2-3 times a day juice of "Dudhi Bhopla" (Lauki-green longish pompkin) with 4-5 Tulsi and Pudina leaves. Dr. Kothari did not charge me any fees nor to the best of my knowledge he owns any farm which cultivates 'Dudhi'. I asked him is it not the formula of Ramdev Baba? He snapped that Ramdev Baba has become known after 2005 whereas Dr. Kothari is recommending Dudhi since 1985. He gave me one book in Marathi entitled 'Amrutmay Dudhi' in which articles in English on cancer research written by Dr. Kothari also appear.

8. Despite very busy schedule, Shri. Bhavarlal Jain came to Mumbai in the first week of November just for my sake. He told me that I have blindly taken the decision. He would review my decision after a few more tests. Accordingly, I underwent following tests.

i) Echo Cardiogram, ii) Some test in Nuclear Medicine department, iii) MRI of Brain / MR Angio.

The first sentence of the second report says 'The overall quality of the study is good'. The last advice reads 'Revascularization', which advice I and Bhau have not accepted. I walk 5 kms. every day in addition to yogasana & pranayam. Bhau has stipulated that I with my wife should spend at least one week on 'Jain Hills' at Jalgaon in near future. I have gladly accepted the suggestion, to be implemented in due course.

9. I have additionally started taking oil free diet as suggested by Dean Ornish. A senior cardiologist mentioned that blockages can be reversed. Dr. Kothari opined that blockages cannot be reversed but one can lead a normal life with blockages. The net result of Dudhi Juice and oil free (almost) diet is :

- i) I am saving daily about Rs. 50/- being cost of medicines and spending daily about Rs. 8/- on Dudhi.
- ii) I am feeling much relaxed.

- iii) My pulse which used to be 75-85 is now steady at 68.
- iv) Despite medicines, my B. P. used to fluctuate between 140-180/65-80. It has now stabilised at 150/80.
- v) Without semidaonil, my fasting blood sugar is 125, which used to be 160 and would come down to 90 with medication. With a little more exercise, sugar level will further come down, I am sure.
- vi) Everyday, after bath, I was required to rest for 15 minutes. Now I do not need any rest after bath.
- vii) Just after 7 weeks, I do not feel much discomfort while walking. I continue to walk 5 kms. daily, occasionally halting for a minute or two, if need be. I carry sorbitrate in the pocket as SOS only as suggested by Dr. Kothari.
- viii) After walk, my feet, calf muscles, hips do not ache as used to happen earlier.
- ix) All my allergy related problems like skin eruptions on face and scalp, stuffed nose, etc. have disappeared.

10. I would conclude, by repeating that I have only stated my experiences. Nobody should blindly follow me. If I had met Dr. Kothari in 1995 when I was 57, I am not sure whether I would have followed his advice or gone by the advice of Bank's Doctor. I would repeat some tests in April, 2010. I may report developments thereafter.

- **A.R.Barwe**, Former MD SBI Cap
Mobile No.09967012199

कै.सॅमसनसाहेब यांचे स्मृतीदिनानिमित्त फ्री हेल्थ चेक-अप

आपली असोसिएशन, सॅमसन सॅम्युअल तळकर प्रेमी मंडळ, भिडे हॉस्पिटल व 'नोवार्टीस' यांचे संयुक्त विद्यमाने आपल्या सर्व सभासदांसाठी (पेन्शनर सभासद, सहसभासद व फॅमिली पेन्शनर सभासदांसाठी) एक फ्री हेल्थ चेक-अप कॅम्प, ९ फेब्रुवारी २०१० रोजी सकाळी ९.३० ते दुपारी २.०० या वेळामध्ये, भिडे हॉस्पिटल, सेनादत्त पोलीस चौकी समोर, नवी पेठ, पुणे-३० (फोन नं.०२०/२४९३१४४६ किंवा २४९३७९९०) येथे आयोजित केला आहे. यावेळी हाडांतील ठिसूळपणा (Bone Marrow Density) यासंबंधीची चाचणी, नोवार्टीस कंपनीच्या अत्याधुनिक मशीनवर करून त्यावरील डॉक्टरांचे निदान मोफत करून मिळणार आहे. सुख्वातीस डॉ. ऋषीकेश सराफ यांचे यासंबंधीचे व्याख्यान होणार आहे. तरी सर्व सभासदांना विनंती की या संधीचा फायदा जास्तीतजास्त सभासद/सहसभासदांनी/फॅमिली पेन्शनरनी घ्यावा. कृपया ९ फेब्रुवारीपर्यंत आपल्या ऑफिसचे वेळेत (सोमवार ते शुक्रवार सायं. ६ ते ७.३० यावेळेत) आपल्या पुणे ऑफिस मध्ये नोंदणी करावी ही विनंती. म्हणजे नोंदणी केलेल्या सभासदांना प्राधान्य देता येईल.

सॅमसन सॅम्युअल तळकर प्रेमी मंडळ

मध्यमवर्गीयांसाठी डिलक्स, इकॉनॉमी सहली

राजगुरु टुर्स

जिल्हाळा जपणारी माणसं

	Cost Saver	DLX
सिमला-मनाली	10,975/-	13,475/-
नैनीताल-कॉर्बेट	10,975/-	12,475/-
केरळ-बॅकवॉटर्स	11,975/-	15,375/-
काश्मिर-वैष्णोदेवी	13,775/-	16,475/-
दार्जिलींग-सिक्कीम	13,975/-	16,475/-
हैद्राबाद-रामोजी	5,975/-	6,975/-
स्पेशल मध्यप्रदेश	-	17,975/-
चारधाम (4 Sharing)	-	15,875/-
सौराष्ट्र	-	7,775/-

वैयक्तिक बजेट / स्टार पॅकेजेस / स्पेशल हनीमून टुर्स

स्टेट बँक स्टाफ व पेन्शनर्सना रू. ५००/- प्रत्येकी सवलत

संपर्क : राजन पाडलोसकर - 9322231216
सुंबई : 022 - 2431 8082 / 2438 1026
पुणे : 9822949289
www.rajgurutours.com

संवाद लेखस्पर्धा : २०१०

दर वर्षीप्रमाणे यंदाही 'संवाद' तर्फे लेख स्पर्धा २०१० जाहीर करताना विशेष आनंद होत आहे. या स्पर्धेत जास्तीत जास्त सभासद/सहसभासद भाग घेऊन ती यशस्वी करतील अशी आशा आहे.

स्पर्धेसंबंधी माहिती -

१) विषय - या सुखांनो या .

किंवा

२) चूल आणि मूल - काल

चूल आणि मूल - आज

२) शब्द मर्यादा - आठशे ते एक हजार शब्द

३) लेख पाठविण्याची अंतिम मुदत - ३१ मार्च २०१०

स्पर्धेसाठीचे सर्व लेख ३१ मार्च २०१० पर्यंतच आमचेकडे पोचतील अशा बेताने पाठवावेत. कोणत्याही कारणास्तव अंतिम मुदत वाढविली जाणार नाही.

४) पारितोषिकांचे स्वरूप -

पुरुष विभाग - प्रथम क्रमांक रु. ५००/-

द्वितीय क्रमांक रु. ३००/-

तृतीय क्रमांक रु. २००/-

स्त्री विभाग - प्रथम क्रमांक रु. ५००/-

द्वितीय क्रमांक रु. ३००/-

तृतीय क्रमांक रु. २००/-

इतर महत्त्वाच्या सूचना -

- १) ही स्पर्धा केवळ स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेन्शनर्स असोसिएशनच्या सभासदांसाठी व सहसभासदांसाठीच आहे.
- २) लेखन आरखीव फुलस्केप (पांढरा कागद) कागदावरच भरपूर समास सोडून, दोन ओळीत जास्तीत जास्त अंतर सोडून कागदाच्या एकाच बाजूस लिहिलेले असावे. पाठपोट लिहू नये. अक्षर वाचनीय असावे. लेखाच्या सुरुवातीस उजवीकडील कोपऱ्यात लेखकाने आपले संपूर्ण नाव, पूर्ण पत्ता (पिनकोड नंबर सहित) सभासद क्रमांक, तारीख व फोन नंबर लिहावा. लेखाच्या शेवटी आपली सही, त्याखाली आपले संपूर्ण नाव, पूर्ण पत्ता, फोन नंबरसहित लिहिणे आवश्यक आहे.
- ३) लेखाची मूळ प्रतच पाठवावी. झेरॉक्स, कार्बनप्रत पाठवू नये.
- ४) स्पर्धेसाठी लेख पाठवताना पाकिटावर मोठ्या अक्षरात 'संवाद' लेख स्पर्धा २०१० असा स्पष्ट उल्लेख करून पुरेसे पोस्टेज

लावूनच असोसिएशनच्या पुणे येथील पत्त्यावर पाठवावा. लेखाबरोबर इतर साहित्य, असोसिएशन संबंधीचा मजकूर पाठवू नये. त्यासाठी स्वतंत्र पाकिट पाठवावे.

- ५) ज्या सभासदांना/सह सभासदांना 'संवाद लेख स्पर्धे' त यापूर्वी पारितोषिक मिळाले आहे अशा सभासदांनी/सहसभासदांनी स्पर्धेसाठी लेख पाठवू नये.
- ६) स्पर्धेसाठी लेख पाठवताना स्पर्धेसंबंधीचे सर्व नियम व अटीचे पालन केल्याची खात्री करूनच लेख पाठवावेत. सूचना व अटीचे उल्लंघन करून पाठवलेल्या लेखांचा स्पर्धेसाठी विचार केला जाणार नाही. याची लेखक सभासदांनी नोंद घ्यावी.
- ७) संपादक मंडळाचा निर्णय अंतिम राहिल.

स्पर्धेचा निकाल मे २०१० च्या 'संवाद' मध्ये प्रसिद्ध होईल. विजेत्यांना पारितोषिके या वर्षीच्या सर्वसाधारण सभेत अध्यक्षाने हस्ते प्रदान करण्यात येतील.

- संपादक मंडळ (संवाद)

कृतज्ञतेची ओंजळ

स्वर्गात नेहमी चर्चा चालते, 'मृत्युलोकात सर्वात सुखी कोण' ?
नारदमुनी कळ लावतात, 'स्टेट बँक एम्प्लॉयी शिवाय आहे कोण ?
'जन्माला यावं आणि स्टेट बँकेत लागावं' इतरांची कोपरखळी ।
मनात आनंदाची खसरखस ओठावर मात्र अळीमिळी गुपचिळी ॥
देशभर शाखांचा पसारा, तरीही सुसूत्र अशी कार्यपद्धती ।
तरीही घोटाळे होतच असतात, पण ती ज्याची त्याची मनोविकृती ॥
'एवझीट' चा ऑप्शन दिला, स्वेच्छा निवृत्तीची स्कीम निघाली ।
संधीचा फायदा घेणाऱ्यांनी तृप्तीची ढेकर दिली ॥
साठीला बँक सोडणाऱ्यांच्या चेहऱ्यावर सुद्धा आनंद आणि समाधान ।
असोसिएशनचं सभासद व्हायचयं मनात असतंय भान ॥
दर महिन्याचा 'संवाद' उघडताना, मन उत्सुकतेनं भरून येतं ।
आपल्याच माणसाचं कौतुक करायला, ते केव्हाचं अधीर असतं ।
दूर दूर राहणारे आपण सारे आपुलकीच्या नात्यानं जवळ येतो ।
अजुनही आपण बँकेचेच आहोत, असा दिलासा 'संवाद' मुळे मिळतो ॥
एस्.बी.आय. एम्प्लॉयी असताना छाती अभिमानाने फुलत होती ।
पेन्शन घेत असताना मन भरभरून देतं, कृतज्ञतेची पोच पावती ॥

- सौ.अनघा विद्गंस, डोंबिवली
भ्रमणध्वनी - ९८१९१७२८७४

स्त्री-पुरुष मैत्री...काळाजी गरज !

गुलजारांच्या 'बोसकीयाना' बंगल्यात त्यांना भेटण्याचा योग आला होता. त्यांच्या सुरेख लेटरहेडवर त्यांच्याकडून निघताना त्यांनी दोन ओळींची एक 'नज्म' लिहून भेट दिली.

'आईना देखकर तसली हुयी
हमको इस घरमें जानता है कोयी'

आज स्त्री-पुरुष मैत्रीसंबंधात लेख लिहायला बसताना हे कां बर आठवलं असेल ! पण वाटतं घराघरात आज हेच तर दृश्य दिसतंय. आपल्याच घरात 'परका' होत चालल्याची ही भावना मन 'कळवळत' जाणारी आहे. ज्या मजबूत पायावर समाज व्यवस्थेची इमारत इतकी वर्षे छान डोलारा सांभाळत उभी होती... तो तो मजबूत पाया, ती कुटुंबव्यवस्थाच डळमळायला लागली आहे. आज ही कुटुंबव्यवस्था सर्व बाजूंनी पोखरून निघते आहे असं लक्षात येतंय.

या 'ग्लोबलायझेशन'च्या रेट्यात जगण्याच्या संकल्पनाच बदलत चालल्या आहेत. बिनचेहऱ्याच्या या आजच्या दिवसात आई-वडील नोकरीसाठी बाहेर पडत असल्याने 'एकटेपणापायी' कोमेजत चाललेलं, हुंदके देत असलेलं बालपण एकीकडे, तर बॉलपेनच्या रिफीलप्रमाणे उपयोग संपल्यावर फेकून दिल्याप्रमाणे जन्मदात्या आईवडिलांना सुद्धा 'मोडीत' टाकायला निघालेली संवेदनशून्य होत चाललेली तरुण पिढी दुसरीकडे ! तर नव्या-जुन्याच्या या कोलाहलामध्ये ससेहोलपट होत असलेली सुन्न होत जाणारी आजी-आजोबांची पिढी आणखी तिसरीकडेच.

नीट विचार केला तर पैशाच्या हव्यासाबरोबर हरवत चाललेला संवाद हेही एक महत्त्वाचे कारण या सगळ्या मागे आहे. नाही का ? साता-समुद्रापार कुठेही संपर्क साधायची सोय असलेल्या हातातल्या मोबाईलने जवळच्या माणसांना मात्र दूर नेलंय हे सत्य नाकारून कसं चालेल ? एकमेकांच्या बिन्हाडात कधी कुंकूनही 'न' पाहणाऱ्यांच्या 'को-ऑपरेटिव्ह' सोसायट्यांची जंगलं दिवसेंदिवस वाढताहेत. बंद दारांची 'घरं', नव्हे प्लॅट्स (प्लॅस्टिकची तोरणं असलेली) आणि त्या बंद दारामागे सहवासाला भुकेली पण कोणालाच वेळ नाही म्हणून केबल टीव्हीवर रात्रंदिवस चालणारा गोंधळ पाहणारी कुटुंबे, त्या न संपणाऱ्या मालिका, बीभत्स नाच आणि रिऑलिटी शोज् समोरून न उठणारे सगळीच बायका-पोरं, लहान-मोठे, हे सगळं पाहून गरगरायला होतंय हेही कबूल करावेच लागेल.

हे असंच चालत राहणार का ? कोणीच कोणाचं ऐकायला तयार नाही. संवाद इथे हद्दपार. Everyman is becoming an Island entire of itself.

दूर सुनसानसे साहिल के करीब
इक जवा पेडके पास

उम्रके दर्द लिये,
और वक्तका मटियाला दुशाला ओढे
बूढासा पामका इक पेड खडा है कबसे
सैकडों सालोंकी 'तनहाई' के बाद
झुकके कहता है 'जवा' पेडसे
यार ! सर्द सन्नाटा है, तनहाई है,
कुछ बात करो !

शं.ना.नवरे बोलताना म्हणाले होते ते खरं आहे - माणसं इतकी आत्ममग्न आणि एकेकटी झाली आहेत, घरातला संवाद इतका हरवत चालला आहे की यापुढे आपलं बोलणं कोणी ऐकून घेतोय म्हणून सुद्धा पैसे मोजावे लागतील.

शुभं-करोति 'परवचा' हद्दपार झालेल्या घराघरातून रोज एकमेकांना वाचून दाखवणं-किस्सा, गोष्ट, बातमी, आठवण! अगदी मोठी किंवा अगदी छोटी साधी दिवसभरात घडलेली घटना ऐकणं आणि ऐकवणं ही परंपराच नाहीशी झाली आहे. ती पुन्हा रुजवायला हवी नाहीतर एक दिवस घरातल्या घरातसुद्धा आपण एकमेकांना 'एसएमएस' पाठवू !

खरंतर लहान मुलांपासून मोठ्या आजोबांपर्यंत 'अभिव्यक्त' होणं ही प्रत्येकाची गरज असते. मनातल्या विचारांना, भावनांना वाट दिली नाही, कोणाशी बोलता आलं नाही, कोणी आपलं ऐकलं नाही. हा विचार, दारुण निराशा, एकटेपणा, प्रसंगी आत्मघातापर्यंत नेतो. कुक्कमध्ये कोडल्या गेलेल्या वाफेलासुद्धा 'शिष्टीचा' पर्याय असतो. पुरुष-स्त्री, मुलं-मुली सर्वांनाच हा घराघरातला संवाद म्हणून गरजेचा असतो.

वीस एक वर्षांपूर्वी परिस्थिती आणखी वेगळी होती. तेव्हा गप्पांचा हक्क पुरुषांनाच असायचा. रविवारी किंवा सुटीच्या दिवशी मित्रांच्या गराड्यात पत्त्यांचा, गप्पांचा अड्डा जमायचा. तासचे तास मग पत्ते कुटणं, चहा, सिगारेटस्, भज्यांची ऑर्डर आणि या सगळ्यांच्या दिमतीला घरातली हक्काची बाई (किंवा बायको) असायची. फार क्वचित किंवा जवळ जवळ नाहीच असा स्त्रियांचा सहभाग असायचा त्यात. तिच्या आवडी-निवडीचा आणि सहभागाचा विचारच नसे. पण काळ बदलत चालला. पुरुषांच्या बरोबरीने आता स्त्रियांनाही अर्थार्जनासाठी बाहेर पडावं लागतंय. 'रांधा-वाढा, उष्ठी काढा' ही त्यांची 'इमेज' इतिहासजमा झालीय. 'स्त्री'चं व्यक्तिमत्त्व सर्वांगानं आणि सर्वांथाने बहरायला लागलं. व्यक्तिस्वातंत्र्य आणि विचारस्वातंत्र्याची आयुधं घेऊन ती आता वाटचाल करायला लागली आहे. 'न स्त्री स्वातंत्र्यं अर्हति' हे 'मनू'चं भाष्य रद्दबातल ठरवत स्त्री-मुक्ती, स्त्रीस्वातंत्र्याचे वारे वाहायला लागले. तिला तासचे तास कामानिमित्त घराबाहेर रहावं लागतंय. वेगवेगळ्या ऑफिसात-कंपन्यांमध्ये जबाबदारीच्या 'पोस्ट'वर ती तिचं कर्तृत्व सिद्ध करते आहे. प्रसंगी जबाबदारीची कामे पार

पाडताना तिची 'पोस्ट' आणि त्या जागेची मागणी लक्षात घेऊन कधी कधी उशीरापर्यंत रात्री बाहेर राहणं किंवा कामानिमित्तानं दौरे आणि बाहेरगावी प्रवास करणं हे गरजेचं व्हायला लागलं आहे. कारण हा तिच्या तिनं स्वीकारलेल्या कामाचाच एक भाग व्हायला लागला.

घराबाहेर नवऱ्याव्यतिरिक्त अन्य सहकाऱ्यांचा पुरुषांचा-सहवास हेही अपरिहार्यच आहे. सहवासानं मैत्री हेही ओघानं आलंच. तीही एक गरजच व्हायला लागली हे असं होणारच होतं. पण मग त्यांच्या बाहेर राहण्यावर, त्यांच्या परपुरुषांच्या सहवासावर चर्चा व्हायला लागल्या. पण हे आक्रमणसुद्धा मूळातच नकारात्मक दृष्टिकोन असलेल्या आणि उगाच मूळ परंपरा, रूढी यांना चिकटून बसलेल्या (आणि पुरुषप्रधान संस्कृतीला धरून असलेल्यांकडून) लोकांकडून व्हायला लागलं. बऱ्याच वेळी यातून विसंवाद, खटके, भांडणं सुद्धा सुरू झाली. म्हणजे आपल्या माणसाकडून आर्थिक मदत तर हवी, घरचं कामकाज सुद्धा हवं पण यानिमित्तानं तिला थोडं स्वातंत्र्य मिळतंय ते मात्र खुपणार असं काहीसं. अनिल कुसुरकर म्हणतात तसं -

“माणसांना पत्नी एक बाहूली म्हणून हवी असते. अत्याधुनिक बाहूली ! जी नेहमी सुंदर दिसेल, कायम तरुण राहील, आपल्याला हवं तेव्हा आणि हवं तसं शय्यासुख देईल. घर 'प्रदर्शनासारखं' ठेवण्यासाठी राबेल. उत्तम स्वयंपाक करून जिभेचे चोचले पुरवेल. शिवाय नोकरीही करेल. आपल्याला सुंदर गुणी मुले देऊन त्यांचा सांभाळ 'ती' करेल आणि हो - सतत हसरी असेल कधी रडणार नाही, तंडणार नाही well आपण तिला I love you असे उठता बसता म्हणत राहू ! ते पुरेसं व्हावं.”

पण तिलाही मन आहे. तिलाही कोणीतरी आपलं ऐकावं असं वाटत असणार. वाचलेलं, पाहिलेलं, भोगलेलं अन् वाट्याला आलेलं कोणाबरोबर तरी शेअर करावंसं वाटत असेल. घराबाहेर आठ-दहा तास राहताना इतरांच्याबरोबर असताना त्यात मैत्रीणीबरोबर मित्रही असणार आणि हे स्वाभाविकच आहे.

“संसार हा एरवीसुद्धा रागदारीसारखाच असतो. तासचे तास चालणारी रागदारी. ढाय, बिलंपत द्रूत अशा गतीने आकार घेणारा धीर गंभीर उदात्त, पण केव्हा केव्हा उदास करणारा आणि एखाद्या जीवाभावाची, मित्राची आठवणसुद्धा एक राग आळवून झाल्यानंतरच्या तुमरीसारखी दहा मिनिटंच चालणारी पण सगळी मरगळ घालवणारी मैफल गुंगत ठेवणारी” - असे व.पुं.नीच नाही का लिहिलं ?

लड्डा-मंगळसूत्र, वचन, अधिकार यांनी घडलेल्या आणि घडवलेल्या नात्यांपेक्षा सहज जुळून आलेली नाती ही अधिक शाश्वत आणि सुंदर असतात, असू शकतात. त्यांना लेबलं न चिकटवता त्यांचा आदर करता आला पाहिजे. हल्लीची तरुण

धीट पिढी अशी नाती प्रामाणिकपणे जगू पहातेय - असं 'गुलजार' एके ठिकाणी म्हणाले होते.

अनेक ठिकाणी नोकरी करत असताना, घराबाहेर पडल्यावर प्रवासात - बसमध्ये, लोकलमधून एरवीसुद्धा स्त्रीला अनेकदा नको त्या स्पर्शाना तोंड द्यावं लागतं. चोरटे, सहेतूक स्पर्श, किळस आणणारे, घरी गेल्यावर सचैल स्नान करावेसे वाटणारे असे असतात. खरंतर घरातूनसुद्धा 'मन' न जुळल्यानं अधिकार मिळाला म्हणून हक्काचे, बलात्कारच होत असतात. शरीर जुगतात तरी मन उडून जातात आणि मनं मिळतात तरी शरीर उजाडच राहतात- असं काहीसं. मग कधी बायकोनं किंवा नवऱ्यानं मुसक्या बांधलेलं मन बाहेर समविचाराच्या पुरुषासमोर अगर स्त्रीसमोर मोकळं होतं. 'मैत्री' ही अशी समविचारांच्या स्त्री-पुरुषांमध्येच होते. पण त्यालाही मर्यादा असावी. असावी का ? अन् कशी ? हे बांध अन् हे बंध कोण घालणार आणि कोण ते तपासत राहणार, हा एक न सुटणारा प्रश्न आहे. पण मला वाटतं मोकळेपणा मिळाला कि आपलंच मन हे बंध घालतं आणि स्वीकारतं. तसा मोकळेपणा मिळाला नाही तर उलट बंड करून उठत असावं. मला एक सांगा, अगदी मनातूनसुद्धा परस्त्रीचा विचार कधी आलाच नाही असं छातीठोकपणे किती पुरुष सांगू शकतील ? अन् पुरुषाचं आकर्षण नसतंच - कधी सुद्धा मागे वळून बघावंसं वाटलं नाही, असा खोटेपणा स्त्रियांनी तरी दाखवण्यात काय अर्थ आहे ?

शेवटी परस्परांवरचा 'विश्वास' हाच महत्त्वाचा असतो. तो मिळवायला खूप काही खर्ची घालावं लागतं आणि वर्षे जावी लागतात. पती-पत्नी म्हणून संसार करतानासुद्धा 'बंधन' वाटणार नाही. इतकंच 'जवळपण' असावं. त्याच्या कांही मैत्रीणी असू शकतील हे जसं तिनं जाणून घ्यावं तसं तिचेही मित्र असू शकतात, हे त्यानंही समजून घ्यावं. मने स्वच्छ असली आणि भूमिका स्पष्ट असली की आकाश निरभ्र असतं.

'वूमन टुडे' च्या ऑन लाईन अंकामध्ये मानवी नातेसंबंधाच्या अभ्यासाबद्दल डॉक्टरेट मिळवलेल्या 'शेली टायलर' यांनी त्यांच्या शोध निबंधात असं म्हटलंय -

“संकटाच्या आणि तणावाच्या मनःस्थितीत असताना स्त्रियांच्या मेंदूतील 'ऑक्सिटॉसिन' नावाचे द्रव स्रवते आणि त्यामुळे त्यांना स्नेही-सोबत्यांकडे आधारासाठी वळण्याची प्रेरणा मिळते. हल्लीच्या तणावग्रस्त दैनंदिन जीवनात एकत्र बसून, जमून बोलण्याचे, रोजच्या साध्या व महत्त्वाच्या वाटणाऱ्या विषयांवर चर्चा करण्याचे प्रसंग जाणीवपूर्वक घडवून आणायला हवेत. रूटीन एकसुरी आयुष्य सर्वात जास्त ताण निर्माण करतं.”

स्त्री-पुरुष मैत्री हा चर्चेपेक्षा आनंदाचा आणि जिवाळ्याचा भाग आहे आणि आनंदाचं शास्त्रच असं असतं की तो वाटा-दाम

दुपटीत तो वाढतो. आजच्या बदलत्या काळात या विषयाकडे पाहणे ही काळाची गरज आहे. अशा दृष्टीनेच पाहिले गेले पाहिजे. संशयाने ग्रस्त होऊन भुई धोपटण्याने गुंताच होऊ शकतो आणि तो वाढही शकतो.

ह्यूज प्राथर आणि गेल प्राथर या अमेरिकन दांपत्यांचं 'नोट्स टू इच आदर' हे पुस्तक बेस्ट सेलर म्हणून गाजतंय. 'घटस्फोट घेऊ नये' असा संदेश देणारं हे पुस्तक अनेक सुंदर घडलेल्या प्रसंगांनी लिहलंय. त्यातल्या एका उदाहरणाने या लेखाचा शेवट करतो. नवरा बायकोला म्हणतो,

“प्रिय,

अलिकडे घडलेली एक घटना मला तुला सांगावीच लागेल. त्याचं असं झालं की माझ्या नोकरीवर जाण्याच्या वाटेवर एक शाळा आहे जिच्यापुढून मी अनेकवेळा गेलेलो आहे. तिच्या गेटसमोर असलेल्या बसस्टॉपजवळ मला एक अतिशय सुंदर स्त्री दिसली. त्या शाळेत लागलेली नवी शिक्षिका असावी. माझी कार रोज शाळेसमोरून जायची तेव्हा माझी नजर तिला शोधायची इतकी ती सुंदर होती. एकदा आमच्यात स्मिताची देवघेव झाली. मग तो एक रिवाजच झाला. अलिकडे मी तिला लिपट दिली तेव्हा तिचे घर कुठे आहे हेही समजलं. तिचं हास्य अतिशय गोड आहे. तिच्या बोलण्यात एक अभिजातता आणि सखोलता आहे. एकदा मी तिच्याबरोबर रेस्टॉरंट मध्ये आईस्क्रिम घेतलं.

माझ्या मनात आलं की तुझ्या-माझ्यात इतके सखोल पती-पत्नीचे नाते असूनही जर मी काही क्षण त्या आवडत्या स्त्रीबरोबर बोलण्यात घालवले तर तो अपराध होईल का ?

नाही.

माझ्या मते ती प्रतारणा म्हणता येणार नाही.

पण प्रश्न असा होता की ही गोष्ट तुझ्यापासून लपवणे ही प्रतारणा होती का ?

तर होती.

तुझ्याशी प्रामाणिक राहून मी स्वतःशी किंवा त्या गोड शिक्षिकेशी प्रामाणिक राहू शकत नाही.

प्रामाणिकता ही एकेरी असूच शकत नाही. विश्वासात नेहमी दोन टोकं असतात.

मी माझा जाण्या-येण्याचा मार्ग बदलला आहे.

पण अनेक सुंदर चेहऱ्यांप्रमाणे हाही एक सुंदर चेहरा मनाच्या कोपऱ्यात जमा आहे हे मी नाकारीत नाही.”

असा पारदर्शकपणा असला तर जगणांचं सुंदर होत नाही का ?

- शशीकांत लावणीस, सोलापूर
भ्रमणध्वनी : ९४२९०२६२७९

निसर्गक्रम

कोमल सान्या मनात, भावनेचा गंध आहे ।

अनमोल अशा प्रेमात, भक्तीचा सुगंध आहे ।

अंतरीच्या मोहामध्ये, मन सारे धुंद आहे ! ॥१॥

आभाळाच्या छायेखाली, निसर्गाची काया आहे ।

देहाच्याही ओटीपोटी, उरातली माया आहे ।

तालसूर मृदंगाचा, संगीताचा पाया आहे ! ॥२॥

चराचर विश्वामध्ये, सृजनाची कळ आहे ।

सर्वासाठी अंधरलेला, हृदयाचा तळ आहे ।

निराकार चैतन्याला, जागृतीचे बळ आहे ! ॥३॥

भरतीच्या सागराला, प्रेमाचा भ्रम आहे ।

ओहोटीच्या लाटांमध्ये, विरहाचा व्रण आहे ।

नेमाने हे येणे जाणे, निसर्गाचा क्रम आहे !! ॥४॥

- मधुकर मो.कडू, नागपूर

भ्रमणध्वनी - ९३२६०५६७५०

कुर्ण-मडिकेरी-मेंगलोर

कर्नाटकातील थंडहवेचे ठिकाण

पणूबर बीच, गोकर्णनाथ मंदिर,

कॉफी गार्डन, वॉटरफॉल, कावेरी उगम, तिबेटियन मॉनेस्ट्री

४ रात्र ५ दिवस सहल खर्च : ६५००/- फक्त

रेल्वे प्रवास भाडे अधिक

दिनांक: १७ ते २२ मार्च

अंदमान

४ रात्र ५ दिवस सहल खर्च : ९०९०/- फक्त

अधिक मुंबई ते चैन्नई-पोर्टब्लेअर व परत विमान प्रवास २००००/-

दिनांक: ५ ते ९ एप्रिल आम्ही हॅवलॉक दाखवत नाही

संपर्क राजेश रानडे 90290 90690

92232 73496 022-65 281 281

C-305 Palm Acres-Mulund E-Mumbai 400081

महाराष्ट्र राज्य स्थापनेच्या सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त
“जय महाराष्ट्र ! ”

(महाराष्ट्र राज्य स्थापनेचं हे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष आहे. तसेच अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनदेखील लवकरच पुण्यनगरीत संपन्न होत आहे. या पार्श्वभूमीवर नवा विचार व नवी दृष्टी देणारा विशेष लेख.....)

दि.१ मे १९६० ला मराठी भाषिकांच्या स्वतंत्र राज्याची - 'महाराष्ट्र राज्या'ची स्थापना झाली. हा महाराष्ट्राच्या व मराठी भाषिकांच्या जीवनातील सुवर्णक्षण होता. भारतातील विविध राज्यांची स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतर पुनर्रचना करताना 'भाषावार प्रांतरचने'चं तत्त्व स्वीकारण्यात आलं आणि त्यानुसार विविध राज्यांची निर्मिती झाली. परंतु महाराष्ट्र नि गुजराथ या राज्यांच्या बाबतीत मात्र हे तत्त्व डावलून येथे 'महाद्विभाषिक राज्या'चा प्रयोग राबविण्यात आला. त्याविरुद्ध दोन्हीही राज्यात आंदोलनाचा आगडोंब उसळला. 'संयुक्त महाराष्ट्र'च्या लढ्याचे आपल्यापैकी अनेक सभासद साक्षीदार असतील. अखेर तो लढा १०५ हुतात्म्यांचं बलिदान देऊन यशस्वी झाला आणि संयुक्त महाराष्ट्राचा मंगल कलश मराठी भाषिक जनतेच्या हाती लागला.

संयुक्त महाराष्ट्राच्या लढ्यातील एक अग्रगण्य नेते आचार्य अत्रे यांच्या वाणी व लेखणीची मुलुखमैदानी तोफ त्या लढ्यात सतत धडाडत होती. आचार्य अत्रे 'संयुक्त महाराष्ट्र समिती'च्या वतीने महाराष्ट्र विधानसभेत तेव्हाच्या निवडणुकीत आमदार म्हणून निवडून आले होते. महाराष्ट्र राज्यनिर्मितीनंतर झालेल्या विधानसभेच्या पहिल्याच अधिवेशनात 'जय महाराष्ट्र' ही घोषणा देऊन आचार्य अत्रे यांनी आपल्या भाषणाचा समारोप केला होता. मुंबई राजधानी असलेल्या या राज्याचे नाव 'मुंबई राज्य' असं न ठेवता 'महाराष्ट्र राज्य' असंच असलं पाहिजे ही आग्रहाची भूमिका त्यावेळी घ्यावी लागली होती याचीदेखील अनेकांना आठवण असेल.

महाराष्ट्र राज्यस्थापनेच्या या ५० व्या म्हणजेच सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त महाराष्ट्राच्या विविध क्षेत्रातील प्रगतीचा आढावा अनेक प्रसिद्धीमाध्यमांद्वारे घेतला जाणं स्वाभाविक आहे. या महत्त्वाच्या टप्प्यावर पोहोचल्यावर सिंहावलोकन करून पुढील प्रगतीकडे झेप घेण्यासाठी विविध क्षेत्रातील तज्ज्ञ व अधिकारी मंडळी तसेच समाजधुरीण चिंतनशील राहून त्या दिशेने कार्यरत असतीलच.

या निमित्ताने आपण मात्र मराठी भाषा आणि मराठी साहित्य समृद्ध व संपन्न कसे होईल याविषयी चिंतन करणे उचित ठरेल. कारण राज्यभाषेचा अर्थात् मराठी भाषेचा विकास वा अभिवृद्धी हादेखील महाराष्ट्र राज्यनिर्मितीमागील एक प्रमुख हेतू होता. एकमेकांशी 'संवाद' साधण्याचं भाषा हे प्रभावी माध्यम असतं आणि आपल्या 'संवाद' चे माध्यम हे प्रायः मराठी भाषाच असल्यामुळे तिच्या उज्वल भवितव्याचा आपल्याला ध्यास लागणे स्वाभाविक नव्हे का?

येथे पहिल्या उपलब्ध मराठी वाक्याकडे आम्ही रसिकांचं लक्ष वेधू इच्छितो. श्रवणबेळगोळ येथील एका शिलालेखावर इ.स.९८३ मध्ये कोरलेले - 'श्रीचामुण्डराजे करवियले, गंगराजे सुताले करवियले' हे ते मराठी भाषेतील पहिलं वाक्य म्हणून यांचं महत्त्व. संतश्रेष्ठ ज्ञानेश्वरांनी तेराव्या शतकात (शके १२१२ मध्ये) 'ग्रंथराज ज्ञानेश्वरी' ची रचना केली. तिच्यातील भाषेचं वैभव पाहिलं की त्यापूर्वीही अनेक शतके मराठी भाषा रूढ असली पाहिजे याची खात्री पटते. "मराठी भाषा ही सुंदर कामिनीसारखी आहे. सुंदर कामिनीचे पाय सुंदर असून तिची गती रमणीय असते, तर मराठी भाषेतील शब्दांच्या मधुर पदांचा संचार म्हणजे गती रमणीय असते. सुंदर कामिनी मदनाने उद्धाम व चांगल्या मोहक वर्णाची असते, तर मराठी भाषाही चांगल्या वर्णाची (अक्षरांची) व जोमदार असते. तिचीही रचना उत्तम असते. मराठी भाषा अटवीसारखीही आहे. अटवीत जसे मदनाने वृक्ष, त्यांचा रंग चांगला, वाढ चांगली तसेच मराठी भाषेचे स्वरूप आहे." असं आपल्या पूर्वसूरींनी मराठी भाषेचं वर्णन केलं आहे. त्यावर अधिक भाष्याची गरज नाही.

कोणतीही भाषा ही शब्दांनी व अक्षरांनी बनते. भाषेचे वैभव वा समृद्धी तिच्यातील शब्दसंख्येवर अवलंबून असते. अर्थपूर्ण, प्रभावी व परिणामकारक भाषण वा लेखन होण्यासाठी समर्पक शब्दांचा वापर आवश्यक असतो. त्यासाठी विपुल शब्दसंपत्ती आपल्याजवळ हवी. म्हणूनच सर्व प्रकारचं वाचन अनिवार्य. 'प्रसंगी अखंडीत वाचीत जावे' हे समर्थवचन अंमलात आणलं आणि त्यावर सतत चिंतन-मनन केलं तर आपली विचार प्रगट करण्याची क्षमता वाढेल. विपुल शब्दसंपत्तीने आपण खऱ्या अर्थाने संपन्न व्यक्तिमत्त्व प्राप्त करू. नवे अर्थवाही शब्द निर्माण करण्याचे सामर्थ्य देखील आपण मिळवू शकू. मराठी भाषेतील शब्दसंपत्ती वाढविण्यास आपला देखील हातभार लागणे यासारखी भाग्याची गोष्ट ती कोणती ?

परकीय भाषातील अनेक शब्द आपण सवयीने आत्मसात करतो व ते जसेच्या तसे आपल्या भाषेत स्वीकारतो. परकीय भाषेतील शब्दांचा वापर आपल्या भाषेत केल्यामुळे काही प्रमाणात आपली भाषा विकसित झाल्याचा भास होतो; पण तो भासच असतो. ती भाषेची खरी वाढ नसते. या गोष्टीचा आपल्याला अभिमान वाटता कामा नये. भाषेच्या अभिवृद्धीचा हा मार्ग नव्हे. राजमार्ग तर नव्हेच नव्हे. उलट आपल्या भाषेत चपखल बसतील, व्यवहारात सहजतेने रुळू शकतील असे समर्पक, अर्थवाही व सोपे शब्द नव्याने निर्माण करणे व ते रूढ करणे महत्त्वाचे व उचित आहे. यासाठीच तर छत्रपती शिवाजीमहाराजांच्या राज्याभिषेकानंतर त्यांच्याच आज्ञेनुसार पंडित रघुनाथपंतांनी 'राजव्यवहारकोशा' ची निर्मिती केली. त्यानंतर स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी भाषाशुद्धीची चळवळ उभारली. त्या चळवळीकडे हेटाळणीने पाहणे वा तिची खिल्ली उडवणे शहाणपणाचे तर नाहीच, उलट आत्मघातकीपणाचे आहे. भाषाशुद्धीच्या चळवळीमुळेच आज अनेक नवे शब्द मराठीत रूढ

व लोकप्रिय झाले आहेत.

मराठी भाषेची उत्तरोत्तर वाढ होऊन ती अधिकाधिक समृद्ध व संपन्न होण्यासाठी आपणही आपल्या परीने प्रयत्न करूया. तसा मनाशी दृढनिश्चय करूया. मराठी भाषेची सेवा ही पर्यायाने महाराष्ट्राची व देशाचीही सेवा ठरणार आहे. 'अमृतातेही पैजा जिंकणारी' संतश्रेष्ठ ज्ञानेश्वरांची ही भाषा, अनेक संत-महंतांनी साहित्यिकांनी, कवी-लेखक-पत्रकारांनी, भाषाप्रेमींनी, तज्ज्ञांनी आणि रसिक वाचकांनीदेखील समृद्ध केलेली ही भाषा वैभवाप्रत नेण्यासाठी आपण प्रतिज्ञाबद्ध होऊया. कविवर्य माधव जुलियन यांच्या सुरात सूर मिळवून आपण म्हणूया की,

“हिचे पुत्र आम्ही हिचे पांग फेडू

वसे आमुच्या मात्र हृन्मंदिरीं ॥

जगन्मान्यता हीस अर्पू प्रतापें ।

हिला बैसवूं वैभवाच्या शिरीं !” ॥

‘भीतरी अमृतरस गोडी’ असलेल्या मराठी भाषेची-मातृभाषेची अशी सेवा केल्यानेच आपण करीत असलेल्या महाराष्ट्राच्या जयजयकाराला - ‘जय महाराष्ट्र’ या घोषणेला नवा अर्थ, नवे तेज व नवी झळाळी प्राप्त होईल आणि मग आपण अभिमानाने म्हणू शकू - ‘जय महाराष्ट्र !’

- क्रांतिसेन रामचंद्र आठवले, पुणे

भ्रमणध्वनी : ९८६९९४९६९९

मीच तुकाराम

तुक्याचि ऐकता उक्ती
तृप्ती वाटे म्हणती श्रुती ।
तुक्यामय झाली सृष्टी
म्हणते आमुची दृष्टी ॥

ही वाचा घेई नाम
केवळ विठ्ठल तुकाराम ।
नासिका अव्हेरी गंध
घेई गाथेचा सुगंध ॥

काया होई रोमांचित
येता अभंगाची प्रचित ।
वाटे देवा पाहू डोळा
सगुण तुक्या तो सावळा ॥

पाच इंद्रिये तृप्त होता
जागृत होई आत्मराम ।
म्हणतो तव देहामधला
मीच तुकाराम । मीच तुकाराम ॥

- सौ. रश्मी अरूण तुळजापूरकर, पुणे

भ्रमणध्वनी - ९८९०९३००६८

महिमा मातीचा

कां मारिसी व्यर्थ भरान्या, गर्वाच्या आभाळी
मातीत मिसळणे वेड्या, कोरले तुझीया भाळी ॥धु॥

चार पुस्तके शिकुन म्हणविसी, स्वतःस पदवीधर
कोणी डॉक्टर, कुणी वकिल वा कोणी इंजिनियर
परि अक्षरही अजुन कळेना, जे लिहिले तुझ्या कपाळी !

सत्ता कोणी मिळवून म्हणतो, स्वतःस सरकार
कोणी पैसा लुटून भरवे, दिमाख दरबार
परि सत्ता आणि मत्ता अंती, येतील पायतळी !

अथक शक्तितने कुणी होतसे हिमालयावर स्वार
झेप घेऊनी कुणी टाकिती, चंद्रावर भार
परि शेवटची झोप घ्यावया, आपुली धरणी काळी !

जाग मातीला, विनव मातीला, टिळा मातीचा लाव
मातीत गाळशिल घाम भाळीचा, तर जिंकत जाशिल डाव
अन्न, वस्त्र अन् सदनही देईल ही द्रौपदीची थाळी !

उतू-मातू नको, जाण तू नम्र मातीचा भाव
गगनही झुकते क्षितिजावरती, सोडुनि देहस्वभाव
ध्येय वृक्ष जरि असेल उन्नत, मातीत तयाची मुळी !

- गोविंद करमरकर, सांगली

दूरध्वनी - ०२३३-२३२०९९९

मेला कोण ?

मार्क दवेन या लेखकाचे खरे नाव काय याबद्दल कुतूहल असणाऱ्यांनी तशी चौकशी केली असता मार्क दवेन म्हणाला, 'विल्यम आणि मार्क असे आम्ही जुळे भाऊ होतो. त्यातील एक तान्हेपणीच मेला. मेला कोण आणि जगला कोण हे ठरविण्यासाठी घरातील लोकांनी चिठ्ठी उचलून जगला तो मार्क असे ठरविले. पण मला शंका आहे, की मेला तो मी का माझा भाऊ ? समजा मेलेला मार्क असला आणि विल्यम जगला असला तर ? त्यामुळे माझे नावही नक्की सांगणे अवघड आहे.'

जशास तसे

चिंतोपंतांचे बायकोशी कडाक्याचे भांडण झाले. घरात अबोला होता. अत्यावश्यक गोष्टीबाबत चिठ्यांची देवाणघेवाण होई. एकदा त्यांना गावाला जायचे असल्याने त्यांनी चिठ्ठी लिहून ठेवली. 'मला साडेचारला उठव.' सकाळी उठून पाहतात तो साडेसात वाजलेले होते. संतापून ते बायकोवर ओरडणार तोच बायकोने बोट दाखविले. पलंगाजवळ चिठ्ठी होती, 'साडेचार वाजले, उठा.'

- पी.के.देवधर, पुणे

Difference Between Guru And Teacher

Dr. S Radhakrishnan, ex-President of India was a great scholar, a philosopher & a teacher. His birth day, 5th Sept is celebrated as a teacher's day. But, he is not treated as guru.

Guru Purnima is celebrated in honour of Maharshi Veda Vyasa on the full-moon day of Ashad, his birthday. On this day, spiritual aspirants perform Vyasa Puja and worship their guru preceptor. The day is supposed to be spent in meditation, study of spiritual writings and satsanga. Some devotees otherwise busy in the present environment may spend a part of their time like this and continue to do the work (karma) without any attachment and perform a puja of their own guru preceptor or take part in the satsanga for their guru preceptor. Some may not have formally found guru but observe guru purnima day. When the time is ripe the Guru finds his disciple. "There should be unconditional devotion to the Guru because he is a vehicle of God. The Guru's sole purpose is to bring the disciple to self-realisation; the love a Guru receives is given by the Guru to God" as said by Paramahansa Yogananda. He was a great yogi whose body did not decompose for days after his mahasamadhi (conscious exit of soul from body).

Maharshi Vyasa compiled four Vedas and wrote the Brihma Sutras. He authored eighteen puranas including Srimad Bhagavata. Maharshi Vyasa taught Lord Dattatreya who is regarded as gurus guru. It is for this reason that Maharshi Vyasa can be considered Guru of all those on the spiritual path. Traditionally, spiritual aspirants intensify their spiritual sadhana on this day with renewed efforts.

Guru is a God realized soul who trains and guides his disciples to ultimately find God. It is in order to call teacher a guru. But, when it comes to worshipping him on a Guru Purnima day it is not appropriate. A student may refer his teacher as guru due to respect for his teacher but his teacher can't accept worship on Guru Purnima day. The teacher should know the difference and guide his students accordingly. Otherwise it indicates ignorance on the part of the teacher as also in some cases high ego. A person of the stature of Dr. S Radhakrishnan is called a teacher but any teacher accepts obeisance as guru is a greatly mistaken situation. Even a yoga teacher is not a guru in a true sense.

One needs to be guided by those who know God and those who commune with Him. As Yogananda says, "Every thing in creation is vibrant and that vibration is guided by the intelligence of God. That intelligent vibration is called Holy Ghost" in Christianity. It is called as kutastha chaitanya. Every one should learn to contact the Holy Ghost.

Grace of Guru is more important than grace of God. Yogananda said, "O my Guru; if all the gods are wroth and yet thou art satisfied with me, I am safe in the fortress of thy pleasure. And if all the gods protect me by the parapets of their blessings, and yet I receive not thy benediction, I am an orphan, left to pine spiritually in the ruins of thy displeasure".

Guru Vandana reads as "Dhyaana moolam gurur murti; Pooja mulam gurur padam; Mantra moolam gurur vakyam; Moksha moolam gurur Kripa". It can be translated as "Meditate on the image of the Guru (seeing him between the eyebrows); offer worship at the feet of the Guru; the words of the Guru should be regarded as mantras; liberation or self realization can be attained by the grace of the Guru". In other words, on the spiritual path there is no liberation without the Guru, his guidance & his grace. Guru thus is a teacher for spiritual achievement.

Teachers are important for learning. Mother is the first teacher. Then comes father, other elderly guides and teachers in schools and colleges. But, role of teachers is imparting knowledge and the Guru who himself is a Godly soul, trains and guides his disciples to achieve liberation from the cycles of birth & death.

**SBI RETIRED EMPLOYEES MEDICAL BENEFIT SCHEME
CLAIM FORM FOR REIMBURSEMENT OF HOSPITALISATION EXPENSES**

1. Name of the Retired Employee :
2. Membership Number :
3. Provident Fund Index No. :
4. Address :
5. Telephone Number :
6. Pension Paying Branch :
7. Savings Bank Account No. :
8. Nature of Illness :
9. Date of Advice for Admission into Hospital (Please enclose the Advice) :
10. Name of the Hospital :
11. Whether an approved Hospital If No, Reasons therefor :
12. Period of Hospitalisation :
13. Details of Bills / Cash Memos : No. Date Amount

(Please enclose the Relative Prescriptions and Discharge Card/Summary of the Hospital)

14. Amount Claimed :
15. Amount claimed earlier, if any :

Place :

Date :

Scrutinised & found in order
for Rs._____

Signature of the Retired Employee
Recommended for Payment
of Rs._____

Bank's Medical Officer

Branch Manager

Recommended for SANCTION Rs._____

CHIEF MANAGER (P & HRD), ZONAL

OFFICE_____

SANCTIONED

Deputy General Manager (Zonal Office_____)

Regd. under RNI No. MAHBIL/2008/25425 & Declaration No. PHM/SR/63/VIII/2008 Dated 12/5/2008

SSPO Pune under Postal Concession register No. L-2/RNP/PNW/M-144/2008-2010 Dated 28.05.2008

Licence to post without Prepayment No.: LWP-217 at Market Yard PSO, Pune 37 on 25th of each Month

प्रतिक्रिया

आमचा लाडका 'संवाद' त्याची ख्याती काय वर्णावी ? येतो अगदी वेळेवर. तरीसुद्धा परदेशातून येणाऱ्या मुलाची डोळ्यात प्राण आणून वाट पहावी अगदी तशीच 'संवाद' ची दर महिन्याला वाट पाहते. त्यातील लेख, कविता, प्रवास वर्णने, गमतीदार किस्से, कधी दुःखाचे प्रसंग - मन भरून येते. 'संवाद' ची सर्व पाने सोनेरी अक्षरांनी भरलेली असतात. त्यातील कण न कण वेचून घ्यावेसे वाटतात. सर्वश्री धुपकर, गुपचूप, देवधर असे लेख, कथा व विनोदी चुटके लिहिणारे उत्तम लेखक 'संवाद' मध्ये दृष्टीस पडतात. 'संवाद' च्या संपादक मंडळाला नवीन वर्षाच्या हार्दिक शुभेच्छा.

- शालिनी कानडे, कल्याण, मुंबई

* * * * *

'संवाद' च्या डिसेंबर २००९ च्या अंकातील संपादकीय वाचनीय आणि विचार करण्यासारखे आहे. आत्तापर्यंत श्री.शिंगवेकरांनी वेळोवेळी लिहिलेल्या 'संपादकीय' मधून 'अकाली' म्हातारपण आल्यासारखे वागणाऱ्यांना आणि विचारसरणी असणाऱ्यांना' जागे करण्याचे काम केले आहे. उर्वरीत आयुष्याकडे सकारात्मक दृष्टीने पहावे असे ते आग्रहपूर्वक सांगतात. शेवटी आपण किती जगलो यापेक्षा कसे जगलो हे जास्त महत्त्वाचे. श्री. शिंगवेकरांचे अभिनंदन.

- अनिल खाडिलकर, पुणे

सफर अनजाना

अंधेरो की भी
कोई समय सीमा तो होगी ।
ढलती ढलान के अन्त में,
समतल जमी भी तो होगी ।
ढल चुके शाम की कभी
सुबह भी तो होगी ।
बोये बीज के इन्तजार की
घडी भी तो खत्म होगी ।
माना कि, सफर को चल पडने के बाद,
फाँसले मिटते जाते है
बावजूद इसके, इस अनजान सफर में
हे मेरे मालिक
मुझे पुरा यकीन है कि, तू
तेरी इस सन्तानको आबाद देखनेके लिए,
दुसरी छोर पर तैया खडा होगा ।

- सुरेशचंद्र रमनलाल जैन,
औरंगाबाद

सूचना : १) या मासिकांत प्रसिद्ध झालेल्या लेखांतील मतांशी संपादकमंडळ सहमत असेलच असे नाही. तसेच जाहिरातीतील मजकुराची सत्यासत्यता सभासदांनी स्वतः पडताळून घ्यावी. त्याबाबत असोसिएशन वा 'संवाद' चे संपादक मंडळ जबाबदार असणार नाही. २) असोसिएशनचे कार्यालय, सोमवार ते शुक्रवार, संध्याकाळी ६ ते ७.३० या वेळातच उघडे असते. याची कृपया नोंद घ्यावी. संपर्क दूरध्वनी क्र (०२०) २४३३२१४१

Thane Office Address: A/5 Swami Siddharth CHS Ltd., S V Road, Naupada, Thane 400 602. Tel. No : 25446837

Timings : On Tuesday & Friday between 4 pm to 6 pm

Printed Matter

If Undelivered Please Return to :

STATE BANK OF INDIA PENSIONERS' ASSOCIATION, (MUMBAI CIRCLE), PUNE
Anubandh, Building No. B-2, 4th Floor,
Block No.16, Near Ramkrishna Math,
Sinhagad Road, Pune 411030. Ph: 24332141

To,

Publisher – Shri. Ramchandra Narayan Lalingkar, Secretary, State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune has printed this magazine in the Printing Press owned by **Printer** – Shri. Chandrashekhar Digambar Joshi, Director, Shree J Printers Pvt.Ltd., at 1416 Sadashiv Peth, Datta Kutli, Pune – 411030 on behalf of **Owner** – State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune, at "Anubandh", Bldg.No.B2, Block No.16, Near Ramkrishna Math, Sinhagad Road, Pune – 411030. **Editor** – Shri. Krantsen Ramchandra Athawale – address as above.